

ВИЗНАЧЕННЯ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ТРАКТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ "ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА"

Анотація. Теоретично обґрунтовано визначення поняття "прибуток підприємства". Розглянуто погляди вчених-економістів на сутність поняття "прибуток підприємства".

Аннотация. Теоретически обосновано определение понятия "прибыль предприятия". Рассмотрены взгляды ученых-экономистов на сущность понятия "прибыль предприятия".

Annotation. Definition of "business profits" has been theoretically justified. The views of scientists-economists on the essence of the concept of "business profits" have been considered.

Ключові слова: прибуток, дохід, витрати, підприємство.

Важливість адекватного трактування категорії "прибуток" обумовлюється як теоретичними, так і прикладними аспектами вирішення цієї проблеми. Прибуток є найпростішою і в той же час найскладнішою категорією ринкової економіки, при цьому теорія прибутку характеризується як одна із найбільш складних. За цих умов дослідження теоретичних основ сутності прибутку набуває першочергового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що питаннями, пов'язаними з трактуванням сутності прибутку, займаються багато вчених і практиків, зокрема: Бланк І. О. [1], Гриньова В. М., Коюда В. О. [2], Поддєрьогін А. М. [3], Гетьман О. О., Шаповал В. М. [4] та багато інших. Серед вчених і донині не склалася єдина думка з приводу економічного змісту прибутку, погляди розходяться й у визначенні функцій прибутку, місця і його значення в економіці. Необхідність правильного трактування змісту поняття "прибуток" цілком закономірна, тому що він є чи не найважливішою економічною категорією, без вивчення якої неможливо визначити науковий підхід до вирішення концептуальних питань підвищення ефективності виробництва.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування визначення поняття "прибуток підприємства". Відповідно до визначеної мети було поставлено такі завдання: розкрити сутність дефініції "прибуток", розглянути погляди вчених-економістів на сутність поняття "прибуток".

А. Сміт вважав, що "вартість, яку робітники прибавляють до вартості матеріалів, розпадається на дві частини, з яких одна іде на оплату їх заробітної плати, а друга – на оплату прибутку їх підприємця" [5].

"Те, чого вартий товар капіталістам, вимірюється витратами капіталу; те, чого товар справді вартий, – витратами праці" [6]. З погляду капіталіста варті уваги лише витрати виробництва, оскільки саме вони зумовлюють отримання прибутку. На думку Маркса, прибуток є проявом реалізованої додаткової вартості.

У визначенні, що надане Бланком І. А.: "прибуток – виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності" [1].

Гриньова В. М. і Коюда В. О. стверджують, що прибуток – це перевищення доходів над витратами, і прибутком може вважатися тільки та частина доданої вартості, що створена в результаті реалізації продукції (товарів), виконання робіт, надання послуг [2].

Поддєрьогін А. М. вважає, що прибуток – це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності. Існування прибутку пов'язане з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту [3].

На думку Гетьман О. О., у прибутку акумулюються резерви всіх складових елементів діяльності підприємства: виробництво і реалізація, якість і асортимент, ефективність використання виробничих ресурсів [4, с. 457].

Узагальнюючи існуючі трактування прибутку як економічної категорії, можна сказати, що під прибутком мається на увазі виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що становить винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності, і є формою вираження додаткової вартості, що створюється затратами додаткової праці.

Дослідивши еволюцію поглядів науковців на економічну сутність прибутку, неможна однозначно стверджувати, яка з наведених теорій є найбільш правильною, оскільки кожна з них пояснює певний важливий аспект даного питання, а узагальнення даних поглядів становить сучасну теорію прибутку, яка досі залишається незавершеною та потребує подальших досліджень.

Наук. керівн. Шульга Г. Ю.

Література: 1. Бланк І. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – К. : Ника-Центр, 2004. – 784 с. 2. Гриньова В. М. Финанси підприємств : [навч. посібн.] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2006. – 423 с. 3. Финанси підприємств : [підручник] / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – [6-тє вид., перероб. та допов.]. – К. : ХНЕУ, 2006. – 552 с. 4. Гетьман О. О. Економіка підприємства : [навч.

природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М. : Политиздат, 1965. – 556 с. 6. Маркс К. Экономическая теория / К. Маркс, Ф. Энгельс. – [2-е изд.]. – М. : ИНФРА, 1998. – Т. 46. – 682 с.